

УДК 347.9

DOI: 10.31733/2078-3566/2023-6-15-21

**Сергій
ДЯЧЕНКО**[©]
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Діана
ІНГУЛЬСЬКА**[©]
здобувач першого
(бакалаврського)
рівня вищої освіти

*(Державний податковий університет,
м. Ірпінь Київської обл., Україна)*

СУДОВА ПРАКТИКА РОЗ'ЯСНЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Стаття присвячена дослідженню судової практики роз'ясненню судових рішень у цивільному судочинстві. Розглянуто принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами в цивільному процесі України з вказівкою на певні види зловживань, а також підкреслено необхідність більш чіткого визначення цього принципу та розширення критеріїв для підтримки справедливості та вчасності судочинства. Розглянуто принцип верховенства права як ключовий аспект будови правової держави України, підкреслюючи його важливість для демократичного розвитку країни та гармонізації законодавства з міжнародними стандартами та вказано, що даний принцип не завжди впливає на суттєве вирішення справ. Проаналізовано судову практику роз'яснення судових рішень в цивільному судочинстві. Досліджено судову практику стосовно роз'яснення судових рішень у цивільному судочинстві.

Результати проведеного аналізу та дослідження дали змогу стверджувати про важливість чіткого регулювання процедури прийняття та роз'яснення рішень суду в процесуальному законодавстві, що сприятиме збільшенню правової впевненості учасників судового процесу та підвищенню довіри до системи правосуддя.

Ключові слова: *принципи цивільного судочинства, принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами, принцип верховенства права, судова практика, судові рішення, роз'яснення судових рішень, цивільне судочинство.*

Постановка проблеми. У контексті цивільного судочинства, проблемою залишається недостатнє розуміння судових рішень учасниками справи. Важливість цього аспекту виявляється а тому, що, незважаючи на винесення справедливих рішень судом, учасники судового процесу можуть стикатися з труднощами у виконанні та реалізації визначень рішень через їх неповну зрозумілість. Тому питання, пов'язані з роз'ясненням судових рішень судом, залишаються актуальними.

Аналіз публікацій, яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дана тема у публікаціях не розглядалася, що додатково підкреслює її унікальність.

Метою статті є дослідження та аналіз судової практики роз'яснень судових рішень в цивільному судочинстві.

Виклад основного матеріалу. Судова практика роз'яснення судових рішень у цивільному судочинстві є надзвичайно важливою частиною правової системи. Вона спрямована на забезпечення якості і зрозумілості судових рішень, які впливають на права та інтереси громадян та юридичних осіб. Розгляд справ у судах може бути складним завданням, і не рішення суду зрозумілі для всіх зацікавлених сторін. Тому

© С. Дяченко, 2023

ORSID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0104-2769>

sv_dyachenko@ukr.net

© Д. Інгульська, 2023

ORSID iD: <https://orcid.org/0009-0009-8390-0103>

dianaingulskaa@gmail.com

важливим є розвиток судової практики з роз'яснення судових рішень, що допомагає створити єдиний стандарт інтерпретації закону та забезпечити справедливий та послідовний судовий процес. У Цивільному процесуальному кодексі України передбачається право для учасників справи, державного виконавця або приватного виконавця звернутись із заявою про роз'яснення рішення, що набрало законної сили, до суду.

Роз'яснення рішень судом – це викладення змісту рішення у більш зрозумілій формі, обмежуючись лише тими питаннями, що були предметом судового розгляду і при цьому не змінюючи самий зміст рішення.

У процесі судового розгляду сторони та інші учасники справи мають певні права та обов'язки, що передбачені цивільним законодавством. Проте на практиці часто виникають ситуації, коли сторони зловживають своїми процесуальними правами. Згідно зі статтею 44 Цивільного процесуального кодексу України, учасники та їхні представники мають діяти добросовісно, користуючись своїми процесуальними правами і зловживання такими правами не допускається.

Будь-яка форма зловживання процесуальними правами є порушенням принципів цивільного процесуального права. У цьому випадку порушений принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами.

Відповідно до статті 44 Цивільного процесуального кодексу, «залежно від конкретних обставин суд може визнати зловживання процесуальними правами наступні дії:

1) подання скарги на судові рішення, що не підлягає оскарженню, не є чинним або дія якого закінчилася (вичерпана), подання клопотання (заяви) для вирішення питання, яке вже вирішено судом, за відсутності інших підстав або нових обставин, заява завідомо безпідставного відводу або вчинення інших аналогічних дій, що спрямовані на безпідставне затягування чи перешкоджання розгляду справи чи виконання судового рішення;

2) подання декількох позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів) із тим самим предметом та з тих самих підстав, або подання декількох позовів з аналогічним предметом і з аналогічних підстав, або вчинення інших дій, метою яких є маніпуляція автоматизованим розподілом справ між суддями;

3) подання завідомо безпідставного позову, позову за відсутності предмету спору або у спорі, який має очевидно штучний характер;

4) необгрунтоване або штучне об'єднання позовних вимог з метою зміни підсудності справи або завідомо безпідставне залучення особи як відповідача (співвідповідача) з тією самою метою;

5) укладення мирової угоди, спрямованої на шкоду правам третіх осіб, умисне неповідомлення про осіб, які мають бути залучені до участі у справі [1]».

Стосовно зловживання процесуальними правами, В. Красько, С. Дяченко, відзначають, що «найбільш характерними ознаками зловживання процесуальними правами є: 1) негативна діяльність особи щодо реалізації своїх суб'єктивних прав; 2) використання процесуальних прав усупереч їхньому правовому призначенню; 3) завдання шкоди суспільним або особистим інтересам окремих осіб або можливість такого завдання; 4) зловживання процесуальними правами здійснюється через формальне здійснення учасниками їхніх процесуальних прав; 5) умисні дії, що спрямовані на дестабілізацію цивільного судочинства».

Проте на рівні законодавства принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами не має повного визначення. Законодавець встановлює лише певні види недопустимого зловживання та передбачає санкції, які застосовуються судом у разі їх порушення. Отже, існує потреба у чіткому визначенні поняття «принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами» та розширенні переліку конкретних видів зловживань чи критеріїв, які допоможуть учасникам у процесі бути більш обізнаними та діяти добросовісно, забезпечуючи вчасність і справедливість цивільного судочинства [2, с. 68].

Разом із тим необхідно відзначити, що провідні фахівці в галузі права звертають увагу на принцип верховенства права в судочинстві. В. Сидорчук, С. Дяченко, вивчаючи верховенство права приходять до висновків, «що принцип верховенства права нині є найважливішим аспектом побудови правової держави, адже саме принцип верховенства права наповнює реальним змістом закріплене у Конституції України

положення про те, що Україна є правовою державою. Закріплення принципу верховенства права у Конституції України є найбільш неоціненним надбанням демократичної держави. Наразі Україна, беручи вектор руху на Європейську спільноту, прийнявши Конвенцію, визнаючи практику ЄСПЛ на території нашої держави, зробила ще один крок до вдосконалення національного законодавства й узгодження із законодавством Європейського Союзу» [3, с. 76].

Окрім того, Г. Цісар, С. Дяченко, досліджуючи реалізацію принципу верховенства права через призму електронного судочинства, відзначають, що суди України сформували кілька правових позицій, спираючись на принцип верховенства права, які явно підтверджують його регулятивну роль. Наприклад, Верховний Суд України обґрунтував можливість оскарження рішень третейських судів особами, які не є сторонами угоди про третейське вирішення спорів та не є учасниками третейського розгляду.

Отже, хоча у вітчизняній науці верховенство права розглядається з точки зору принципу, в контексті цивільного процесуального права такий підхід не є обов'язковим і вимагає глибшого розгляду. Реалізація верховенства права в цивільному судочинстві ґрунтується на збалансуванні обмежень державної влади, представленої судом, із урахуванням інтересів суб'єктів приватних відносин та забезпечення їхньої рівноваги. У/Запровадження електронного судочинства не лише робить судовий захист доступнішим, але й зменшує навантаження на суддів і, як наслідок, на працівників апаратів судів. Аналіз судової практики України показує, що суди, навіть на рівні вищих судових інстанцій, часто обмежуються формальним згадуванням принципу верховенства права, коли звернення до нього не впливає на вирішення справ по суті [4, с. 114].

Слід звернути увагу, що рішення суду містить такі основні частини: вступну, описову, мотивувальну та резолютивну.

У процесуальному законодавстві відсутня чітка вказівка щодо роз'яснення саме резолютивної частини рішення. Проте, практикуючи судді та науковці притримуються позиції, що роз'ясненню підлягають лише резолютивні частини, оскільки інші частини не мають безпосереднього впливу на процес виконання.

Треба вказати, що фактично, Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду розглянув справу № 128/2734/17 та встановив, що суд може роз'яснити судове рішення, якщо зміст його резолютивної частини є недостатньо чітким або зрозумілим як для осіб, яких воно стосується, так і для осіб, які будуть здійснювати його примусове виконання.

У даній справі громадянин України звернувся до апеляційного суду з проханням пояснити зміст Вінницького апеляційного суду. Підставою для цього є те, що постанова апеляційного суду є незрозумілою у частині вимоги, що стосується обов'язку відповідача демонтувати частину паркана у вигляді металевого профілю на металевому каркасі, і потребує роз'яснень стосовно конкретної частини цього паркана, що має бути демонтована. Зазначається, що паркан висотою 1,8 метра охоплює всю територію будинковолодіння відповідача і не може бути знесений у цілому, що ускладнює виконання постанови.

Оскаржуваною постановою Вінницького апеляційного суду заяву про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду було задоволено і роз'яснено, що у постанові було вказано, що особа_1 повинна взяти на себе зобов'язання прибрати перешкоди для особи_2 щодо користування житловим будинком і прилеглою ділянкою, зокрема, здійснивши демонтаж за власний рахунок частини паркана у вигляді металевого профілю до висоти 1,5 метра вздовж межі із земельною ділянкою.

У касаційній скарзі скаржник просив вилучити з постанови Вінницького апеляційного суду фразу «до висоти 1,5 метра» і поскаржився на порушення судом процесуального права. Скарга обґрунтовувалася тим, що апеляційний суд розширив зміст судового рішення та виходив за рамки заяви особи_1 щодо пояснення судового рішення.

Таким чином, Верховний Суд підкреслив, що згідно з частиною першою статті 271 Цивільного процесуального кодексу України за заявою учасників справи, державного виконавця, приватного виконавця суд роз'яснює судове рішення, яке набрало законної сили, не змінюючи змісту судового рішення.

Частиною другою статті 271 ЦПК України передбачено, що подання заяви про роз'яснення судового рішення допускається, якщо судове рішення ще не виконане або

не закінчився строк, протягом якого рішення може бути пред'явлене до примусового виконання.

Верховний Суд підкреслив, що відповідно до положень зазначених норм, суд може роз'яснити судові рішення, якщо його резолютивна частина є нечіткою або незрозумілою для осіб, яким воно ухвалене, а також для осіб, які повинні виконувати його примусово.

Подавши заяву до апеляційного суду про роз'яснення судового рішення, особа_1 стверджував, що у постанові Вінницького апеляційного суду не вказано, яку саме частину паркана у вигляді металевого профілю на металевому каркасі повинен бути демонтований відповідачем.

Апеляційний суд, розглядаючи заяву щодо роз'яснення судового рішення, виходив з того, що роз'яснення рішення можливе, якщо саме рішення не містить таких недоліків, які можуть бути усунені лише шляхом ухвалення додаткового рішення і коли воно є незрозумілим, ускладнюючи його виконання. Однак, якщо фактично порушено питання щодо зміни рішення чи внесення нових даних, суд приймає ухвалу, в якій відмовляє у роз'ясненні рішення.

На підставі встановленого факту, що постанова Вінницького апеляційного суду не містить конкретної інформації щодо того, яка саме частина паркана у вигляді металевого профілю на металевому каркасі повинна бути демонтована відповідачем, апеляційний суд обґрунтовано задовольнив заяву щодо роз'яснення постанови, виданої Вінницьким апеляційним судом. У результаті роз'яснення було зазначено, що особа_1 має зобов'язання виправити перешкоду в користуванні особи_2 житловим будинком та ділянкою, шляхом демонтажу за свій рахунок частини паркана у вигляді металевого профілю до висоти 1,5 метра вздовж межі земельної ділянки [5].

Цікавою з точки зору, даної тематики є цивільна справа № 127/23611/20, адже 15 липня 2021 року особа_1 подала до апеляційного суду заяву про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду від 17 червня 2021 року, у якій просила роз'яснити цю постанову як таку, що є не зрозумілою для неї по суті не дотримання судом апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права.

Ухвалою Вінницького апеляційного суду від 20 липня 2021 року визнано, що звернення особа_1 з заявою про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду є діями, що суперечать завданню цивільного судочинства та є зловживанням процесуальними правами.

Заяву особа_1 про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду від 17 червня 2021 року повернуто заявнику.

Застосовано до особа_1 заходи процесуального примусу у вигляді штрафу в розмірі 2 270,00 грн та стягнуто з неї вказану суму в дохід Державного бюджету України.

Таким чином, суд апеляційної інстанції обґрунтував своє рішення тим, що заява особи_1 про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду є підставою для визнання її дій як зловживанням процесуальними правами. Це через те, що аргументи, які були представлені в цій заяві, фактично зводилися до незгоди з рішенням апеляційного суду та роз'ясненням його мотивів, і сама подана заява була безпідставною та мала штучний характер.

Враховуючи вищевикладені обставини, апеляційний суд прийшов до висновку, що особа_1 звернулася до суду з безпідставною заявою про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду, що свідчить про недобросовісне використання нею законом наданих процесуальних прав на звернення до суду. З цієї причини її дії слід визнати зловживанням процесуальними правами, і заяву про роз'яснення постанови апеляційного суду повернути.

Окрім того, апеляційний суд вважає, що для запобігання майбутнім випадкам зловживання процесуальними правами особа_1 піддати процесуальному примусу, а саме стягнути з неї штраф у розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб на користь державного бюджету.

Згідно з положеннями статті 271 Цивільного процесуального кодексу України, суд може роз'яснити судові рішення за заявою учасників справи, державного виконавця, приватного виконавця, не змінюючи його змісту і якщо це рішення набрало законної сили. Заяву про роз'яснення судового рішення суд розглядає у термін десяти днів з дня її надходження в порядку, яким було ухвалене саме судові рішення. У разі необхідності

суд може запросити на засідання учасників справи, державного чи приватного виконавця. Навіть якщо запрошені особи не прийшли на судові засідання, але вони були належним чином повідомлені про дату, час та місце судового засідання, то це не перешкоджає розгляду заяви про роз'яснення рішення. Суд постановляє ухвалу про роз'яснення або відмову у роз'ясненні і її може бути оскаржено.

За змістом положень зазначеної статті незрозумілим є рішення суду, в якому припускається декілька варіантів його тлумачення, що призводить до утруднення чи неможливості його виконання.

Відповідно до роз'яснень, викладених пункті 21 постанови Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 року № 14 «Про судові рішення у цивільній справі», роз'яснення рішення суду можливе тоді, коли воно не містить недоліків, що можуть бути усунені лише ухваленням додаткового рішення, а є незрозумілим, що ускладнює його реалізацію. Зазначене питання розглядається судом, що ухвалив рішення, і в ухвалі суд викладає більш повно та ясно ті частини рішення, розуміння яких викликає труднощі, не вносячи змін у суть рішення і не торкаючись питань, які не були предметом судового розгляду. Якщо фактично порушено питання про зміну рішення або внесення в нього нових даних, у тому числі й роз'яснення мотивів ухваленого рішення, суд ухвалою відмовляє в роз'ясненні рішення [6].

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) Протокол від 04.11.1950, встановлює, що «Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть бути не допущені в зал засідань протягом усього судового розгляду або його частини в інтересах моралі, громадського порядку чи національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або – тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, – коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя» [7].

На окрему увагу заслуговує ще той факт, що, повертаючи заяву, особа_1 про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду від 17 червня 2021 року та застосовуючи заходи у вигляді штрафу, суд апеляційної інстанції виходив із того, що подання такої заяви є завідомо безпідставне, оскільки доводи цієї заяви фактично зводяться до незгоди з рішенням апеляційного суду та роз'ясненням його мотивів.

Проте, з таким висновком апеляційного суду колегія суддів не може погодитися, оскільки подання заяви про роз'яснення судового рішення є процесуальним правом учасника справи, яке передбачено статтею 271 ЦПК України, і не зазначене в частині другій статті 44 ЦПК України, як дія, що суперечить завданню цивільного судочинства.

Доводи касаційної скарги дають підстави для висновку, що оскаржувана ухвала постановлена без додержання норм процесуального права. У зв'язку з наведеним Верховний Суд вважає, що касаційну скаргу слід задовольнити частково, оскаржену ухвалу скасувати і направити справу до апеляційного суду для розгляду заяви особа_1 про роз'яснення постанови Вінницького апеляційного суду від 17 червня 2021 року.

Керуючись статтями 400, 409, 411, 416 Цивільного процесуального кодексу України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду постановив: касаційну скаргу особа_1 задовольнити частково; ухвалу Вінницького апеляційного суду від 20 липня 2021 року скасувати, а справу передати на розгляд Вінницького апеляційного суду.

Також важливо зазначити, що суд може відмовити у прийнятті заяви про роз'яснення рішення. До прикладу розглянемо наступну ситуацію. Суд першої інстанції прийняв ухвалу, якою було залишено позовну заяву особи без розгляду. Позивач оскаржив цю ухвалу перед апеляційним судом, який частково задовольнив апеляційну скаргу. Після цього позивач звернувся до апеляційного суду з проханням роз'яснити постанову, оскільки він не зрозумів, чому апеляційна скарга була частково задоволена.

У результаті суд апеляційної інстанції повернув заяву позивачу. Апеляційний суд зазначив, що згідно зі статтею 271 Цивільного процесуального кодексу України, під роз'ясненням розуміється саме рішення суду, яким вирішено спір по суті і яке підлягає виконанню та повноваження щодо роз'яснення рішення належать суду, який його

ухвалив, у разі, якщо рішення не виконане або строк виконання не закінчився. Постанова апеляційного суду, що скасовує ухвалу суду першої інстанції про залишення позову без розгляду, не підлягає роз'ясненню, оскільки цей процесуальний документ не вирішує суть спору і не підлягає виконанню.

Постановою Верховного Суду, прийнятою у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 19.08.2020р. у справі № 320/7439/16-ц було скасовано постанову апеляційного суду і передано справу до суду касаційної інстанції для розгляду заяви про роз'яснення судового рішення.

Варто зауважити, що Верховний Суд зазначив, що аналіз частини 4 статті 271 Цивільного процесуального кодексу України дає підстави зробити висновок, що при поданні заяви про роз'яснення судового рішення суд постановляє ухвалу щодо роз'яснення або відмови у роз'ясненні судового рішення, і таку ухвалу може бути оскаржено.

Суд касаційної інстанції підкреслив, що процесуальним законодавством не передбачено повноваження суду відмовляти у прийнятті заяви про роз'яснення рішення та повертати її особі, яка подала цю заяву [8].

Висновки. Таким чином, слід відзначити, що можливість роз'яснення судових рішень є важливою складовою правової системи для забезпечення ясності та реалізації правосуддя. Згідно з процедурою, визначеною у статті 271 Цивільного процесуального кодексу України, учасники справи, державний чи приватний виконавці мають можливість звертатися до суду із заявами про роз'яснення судових рішень, якщо вони вважають рішення незрозумілим. Суд, який ухвалив рішення, повинен розглянути таку заяву і винести відповідну ухвалу, яка може бути оскарженою.

Щодо потреби удосконалення, важливо постійно моніторити ефективність процедури роз'яснення судових рішень та реагувати на можливі проблеми чи незручності, які можуть виникати у процесі її застосування. Зміни в законодавстві та процедурах можуть бути впроваджені, якщо вони сприяють покращенню доступності та ефективності цієї процедури для всіх громадян. Крім того, можливо, варто розглянути більш спрощені процедури для отримання роз'яснень, щоб зробити їх більш доступними для громадян.

Загалом, процедура роз'яснення судових рішень відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості та зрозумілості правових актів. Вона надає учасникам справи можливість зрозуміти та виконувати судові рішення безперешкодно та відповідно до їх змісту. Це важливий елемент правової системи, який сприяє впевненості суспільства в забезпеченні справедливості та дотриманні прав людини, а також збільшенню правової впевненості учасників судового процесу та підвищенню довіри до системи правосуддя.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, ст. 42.
2. Красько В. В., Дяченко С. В. Принцип неприпустимості зловживання цивільними процесуальними правами: правова природа та специфіка застосування в судовій практиці. *Приватне та публічне право*. 2019. № 4. С. 65-69.
3. Сидорчук В. О., Дяченко С. В. Верховенство права: науковий погляд, нормативне закріплення, судова практика. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 6. С. 71-77.
4. Цісар Г. І., Дяченко С. В. Реалізація принципу верховенства права через призму електронного судочинства: теоретичні та практичні підходи. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Том 1. С. 111-114.
5. Верховний Суд зробив висновок, коли судові рішення підлягає роз'ясненню. *Судово-юридична газета*: веб-сайт. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/177355-verkhovniy-sud-zrobiv-visnovok-koli-sudove-rishennya-pidlyagaye-roz'yasnennyu> (дата звернення: 12.10.2023).
6. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 26 січня 2022 року. Справа № 127/23611/20. Проведення № 61-14228св21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102941068> (дата звернення: 12.10.2023).
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). Рада Європи. Протокол від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n328 (дата звернення: 12.10.2023).
8. Про відмову суду у прийнятті заяви про роз'яснення рішення. *Адвокат Дудник: новини судової практики*. URL: <https://advokat-dudnik.com/ru/informatsiya/novosti-sudebnoj-praktiki/providmovu-sudu-u-priyunnatti-zayavu-pro-roz'yasnennya-rishennya.html> (дата звернення: 16.10.2023).

Надійшла до редакції 27.11.2023

References

1. Tsyvil'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy vid 18.03.2004 [Civil Procedure Code of Ukraine of March 18, 2004]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 2004. № 40-41, art. 42. [in Ukr.].
2. Kras'ko, V. V., Dyachenko, S. V. (2019) Pryntsyp neprypustymosti zlovzhyvannya tsyvil'nymy protsesual'nymy pravamy: pravova pryroda ta spetsyfika zastosuvannya v sudoviy praktytsi [The principle of inadmissibility of abuse of civil procedural rights: legal nature and specifics of application in judicial practice]. *Pryvatne ta publichne pravo*. № 4, pp. 65-69. [in Ukr.].
3. Sydorchuk, V. O., Dyachenko, S. V. (2018) Verkhovenstvo prava: naukovyy pohlyad, normatyvne zakriplennya, sudova praktyka [The rule of law: a scientific view, normative consolidation, judicial practice]. *Yurydychnyy byuleten'*. Issue 6, pp. 71-77. [in Ukr.].
4. Tsisar, H. I., Dyachenko, S. V. (2018) Realizatsiya pryntsypu verkhovenstva prava cherez pryzmu elektronnoho sudochynstva: teoretychni ta praktychni pidkhody [Implementation of the principle of the rule of law through the prism of electronic justice: theoretical and practical approaches]. *Aktual'ni problemy vitchyznyanoi yurysprudentsiyi*. № 6. Vol. 1, pp. 111-114. [in Ukr.].
5. Verkhovnyy Sud zrobyv vysnovok, koly sudove rishennya pidlyahaye roz'yasnennyyu [The Supreme Court concluded when a court decision is subject to clarification]. *Sudovo-yurydychna hazeta: veb-sayt*. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/177355-verkhovniy-sud-zrobiv-visnovok-koli-sudove-rishennya-pidlyagaye-roz'yasnennyyu> (access date: 12.10.2023). [in Ukr.].
6. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehiyi suddiv Pershoyi sudovoyi palaty Kasatsiynoho tsyvil'noho sudu vid 26 sichnya 2022 roku. Sprava № 127/23611/20. Provadzhennya № 61-14228sv21 [Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the First Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation dated January 26, 2022. Case No. 127/23611/20. Proceedings No. 61-14228sv21]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102941068> (access date: 12.10.2023). [in Ukr.].
7. Konventsia pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod (z protokolamy) [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (with Protocols)] (Yevropeys'ka konventsia z prav lyudyny). Rada Yevropy. Protokol vid 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n328 (access date: 12.10.2023). [in Ukr.].
8. Pro vidmovu sudu u pryynyatti zayavy pro roz'yasnennya rishennya [On the refusal of the court to accept an application for clarification of the decision]. *Advokat Dudnyk: novyny sudovoyi praktyky*. URL: <https://advokat-dudnik.com/ru/informatsiya/novosti-sudebnoj-praktiki/pro-vidmovu-sudu-u-pryynyatti-zayavy-pro-roz'yasnennya-rishennya.html> (access date: 16.10.2023). [in Ukr.].

ABSTRACT

Serhiy Dyachenko, Diana Inhul'ska. Judicial practice of judgements explanation in civil proceedings. The article deals with study of judicial practice and the clarification of court decisions in civil proceedings. The principle of the inadmissibility of abuse of procedural rights in the civil process of Ukraine has been considered, with an indication of certain types of abuse, and the need for a clearer definition of this principle and the expansion of criteria to support justice and timeliness of the judicial proceedings. The principle of the rule of law is considered as a key aspect of the structure of the legal state of Ukraine, emphasizing its importance for the democratic development of the country and the harmonization of legislation with international standards, and it is indicated that this principle does not always affect the substantial resolution of cases.

The judicial practice of explaining court decisions in civil proceedings has been analyzed. The judicial practice regarding the clarification of court decisions in civil proceeding has been studied. The results of the analysis and research made it possible to affirm the importance of clearly regulating the procedure for making and clarifying court decisions in the procedural legislation, which will contribute to increasing the legal confidence of the participants in the judicial process and increasing trust in the justice system.

It is important to constantly monitor the effectiveness of the procedure for clarifying court decisions and respond to possible problems or inconveniences that may arise in the course of its application. Amendments in legislation and procedures can be implemented if they contribute to improving the accessibility and efficiency of this procedure for all citizens

Keywords: *principles of civil procedure, principle of inadmissibility of abuse of procedural rights, principle of rule of law, judicial practice, court decisions, clarification of court decisions, civil procedure.*